

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ Міністерства освіти і науки,
молоді та спорту України
29 березня 2012 року № 384

Форма № Н-3.03

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ

ТЕОРІЯ СИСТЕМ І СИСТЕМНИЙ АНАЛІЗ

ПРОГРАМА

нормативної навчальної дисципліни

підготовки магістрів

галузі знань – 1801 Специфічні категорії

спеціальності - 8.18010013 Управління проектами

(Шифр за ОПП -- НПП.02.4)

РОЗРОБЛЕНО ТА ВНЕСЕНО: Одеським регіональним інститутом державного управління Національної академії державного управління при Президентіві України.

РОЗРОБНИК ПРОГРАМИ: старший викладач, Пеклун Катерина Вікторівна, кафедра управління проектами Одеського регіонального інституту державного управління НАДУ при Президентіві України.

Обговорено та рекомендовано до видання Президією Науково-методичної комісії з галузі знань 1801 «Специфічні категорії» спеціальності 8.18010013 «Управління проектами» від 20.12.2004 р. наказ №953.

ОРІДУ НАДУ
при Президентіві України, 2013
© Пеклун К.В., 2013

ВСТУП

Програма вивчення вибіркової навчальної дисципліни «Теорія систем і системний аналіз» складена відповідно до освітньо-професійної програми підготовки МАГІСТРА галузі знань 1801 «СПЕЦИФІЧНІ КАТЕГОРІЇ» спеціальності 8.18010013 «УПРАВЛІННЯ ПРОЕКТАМИ».

Предметом вивчення навчальної дисципліни «Теорія систем і системний аналіз» є система, її структура та закономірність функціонування, взаємодія системи з навколишнім середовищем; методологічні підходи до аналізу систем

Міждисциплінарні зв'язки: вивчення дисципліни «Теорія систем і системний аналіз» базується на гуманітарних і соціально-економічних дисциплінах, які вивчалися студентами раніше.

Знання з дисципліни «Теорія систем і системний аналіз» застосовуються при вивченні навчальних дисциплін «Економіко-математичні моделі і методи в управлінні проектами», «проектний аналіз», «Формування команди проекту», «Динамічне лідерство».

Програма навчальної дисципліни складається з таких змістових модулів:

1. Теорія система
2. Системний аналіз

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

1.1 Метою викладання навчальної дисципліни «Теорія систем і системний аналіз» є формування у слухачів навички системного підходу до розв'язання складних задач, що виникають при розробці, аналізі і реалізації проектів.

1.2. Основними завданнями вивчення дисципліни «Теорія систем і системний аналіз» є:

формування у слухачів основи сучасних знань загальної теорії систем; надавання уміння і навички з моделювання систем;

формування навичок дослідження соціально-економічних об'єктів та процесів;

формування навичок застосування системного підходу в управлінні

1.3. Згідно з вимогами освітньо-професійної програми слухачі повинні:

знати:

основні поняття та принципи загальної теорії систем і системного аналізу; володіти методологією системного аналізу;

вміти:

проводити аналіз в часі морфологічного, інформаційного, функціонального та прагматичного аспектів системи;

формувати і постійно застосовувати системне мислення при оволодінні професією і в практичній діяльності..

На вивчення навчальної дисципліни за денною та заочною формами навчання відводиться 54 години / 1,5 кредити ECTS.

2. Інформаційний обсяг навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Теорія систем

Тема 1. Загальна характеристика теорії систем та системного аналізу. Виникнення і розвиток системних уявлень.

Основні поняття загальної теорії системи та системного аналізу.

Виникнення та розвиток системних уявлень.

Системність в управлінні складними системами.

Тема 2. Основні поняття загальної теорії систем

Основні поняття, що характеризують будову та роботу системи.

Системний підхід.

Основні принципи ТССА.

Стан та поведінка системи

Характеристики ефективної системи.

Тема 3. Класифікація систем

Основна класифікація систем

Загальна схема управління системою

Основні функції та задачі управління системою

Змістовий модуль 2. Системний аналіз

Тема 4. Методологія системного аналізу

Елементи процесу системного аналізу та його принципи

Принципи системного аналізу

Процедури системного аналізу, їх взаємозв'язок та задачі.

Фази системи управління

Тема 5. Основні етапи та методи системного аналізу

Основні етапи системного аналізу

Методи побудови дерева цілей

Евристичні методи генерування альтернатив

Аналіз і синтез системи

Тема 6. Методи моделювання систем

Методи описування систем.

Класифікація моделей та методів моделювання систем

Математичне моделювання систем

Принципи та основні етапи побудови математичних моделей

Тема 7. Динамічні моделі. Імітаційні моделі. Моделі управління

Динамічні моделі.

Імітаційне моделювання систем

Особливості різних типів структур

Тема 8. Системний аналіз організацій

Модель організації як відкритої системи

Аналіз зовнішнього та внутрішнього середовища організації.

Системний аналіз ієрархії та змісту цілей організації.

Застосування системного підходу до завдань стратегічного менеджменту.

Тема 9 Системний аналіз в управлінні

Загальні принципи управління економічними системами

Схема прийняття управлінських рішень.

Прийняття рішень за детермінованих умов.

Прийняття рішень за умов ризику

Прийняття рішень за умов невизначеності

3. Рекомендована література

Базова

1.Акофф Р. Л. Планирование в больших экономических системах / Пер. с англ. — М.: Сов. радио, 1972. — 223 с.

2.Андрейчиков А. В., Андрейчикова О. П. Анализ, синтез, планирование решений в экономике. — М.: Финансы и статистика, 2008. — 368 с.

3.Анфшатов В. С, Емельянов А. А., Кукушкин А. А. Системный анализ в управлении. — М.: Финансы и статистика, 2002. — 368 с.

4. Беляев А. А., Короткое Э. М. Системология организации. — М.: ИНФРА-М, 2009.— 182 с.

5.Беренс В., Хавранек П. М Руководство по оценке эффективности инвестиций. — М.: ИНФРА-М, 1995.

6.Браверман Э. М. Математические модели планирования и управления в экономических системах. — М.: Наука, 1976. — 368 с.

7.Браславец М. Е., Гуревич Т. Ф. Кибернетика. — К.: Нища школа, 1977. —325 с.

8.Вшапский О. С. Стратегическое управление. — М.: Гардарики, 1999. — 296 с.

9.Гибсон Дж. 77., Иванцевич Д. М., Донелли Д. Х.-мл. Организации: поведение, структура, процессы: Пер. с англ. — М.: ИНФРА-М, 2010. — 662 с.

10.Зубенко 10. Д., Носач А. К. Менеджмент на базе системного анализа: Учеб. пособие / Под ред. А. Д. Шарапова. — Донецк—Киев, 1998.

11.Кальянов Г. Н. CASE структурный системный анализ. — М.: Логос, 1996.—242 с.

12.Кемпбелл Р. Макконелл, Стенли Л. Брю. Макроекономіка. — Львів: Просвіта, 1997.

- 13.Кемпбелл Р. Макконелл, Стенли Л. Брю. Мікроекономіка. — Львт: Просвгга, 1999.
- 14.Ктиюдн Д., Кинг В. Системный анализ и целевое управление. — М.: Советское радио, 1974.
- 15.Кобринский Н. Е., Майминас Е. З., Смирнов А. Д. Экономическая кибернетика. — М.: Экономика, 1982.
- 16.Колемаев В. А. Математическая экономика: Учебник для вузов. — М.: ЮНИТИ, 1998. —240 с.
- 17.Котлер Ф. Маркетинг, менеджмент. Анализ, планирование, внедрение, контроль. — СПб.: Питер, 1998.
- 18.Лафта Дж. К. Эффективность менеджмента организаций. — М.: Русская деловая литература, 1999. — 320 с.
- 19.Лук'яненко І. Г., Краснгокова Л. І. Економетрика: Підручник. — К.: Знання, 1998.—494 с.
- 20.Марка Д. А., Мак-Гоуэн К. Методология структурного анализа и проектирования / Пер. с англ. — М.: 1993. — 240 с.
- 21.Математика и кибернетика в экономике. Словарь-справочник. — М.: Экономика, 1975.
- 22.Мескон М. Х, Альберт М., Хедоури Ф. Основы менеджмента. — М.: Дело, 1993. —704 с.
- 23.Моисеев Н. Н. Математические модели системного анализа. — М.: Наука, 1981.
- 24.Мухин В. И. Исследование систем управления. — М.: Экзамен, 2002. —384 с.
- 25.Нейман Дж., Моргенштерн О. Теория игр и экономическое поведение. — М.: Наука, 1970. — 708 с.
- 26.Николаев В. И., Брук В. М. Системотехника: методы и приложения.— Л.: Машиностроение, 1985.
- 27.Одинцов Б. Е. Проектирование экономических экспертных систем: Учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по спец. «Информационные системы в экономике». — М.: Компьютер, 1996. — 166 с.
- 28.Оптнер С. Л. Системный анализ для решения деловых и промышленных проблем. — М.: Сов. радио, 1969.
- 29.Острейковский В. А. Теория систем. — М.: Высшая школа, 1997. — 240 с.
- 30.Перегудов Ф. И., Тарасенко Ф. П. Введение в системный анализ. — М.: Высшая школа, 1989. — 367 с.
- 31.Петраков Н. Я. Кибернетические проблемы управления экономикой. — М.: Наука, 1974. — 160 с.
- 32.Пономаренко О. І., Пономаренко В. О. Системні методи в економіці, менеджменті та бізнесі. — К.: Либідь, 1995.
- 33.Попов Э. В., Фоминых И. Б., Кисель Е. Б., Шапот М. Д. Статические и динамические экспертные системы: Учеб. пособие для студ. вузов, обуч. по спец. «Прикл. математика», «Автоматиз. системы обработки информации и управления». — М.: Финансы и статистика, 1996. — 320 с.

34.Поспелов Д. А. Ситуационное управление: теория и практика. — М.: Наука, 1986. —288 с.

35.Прогнозування і розробка програм: Метод, посібник / За ред. В. Ф. Беседіна. — К.: Наук, світ, 2011. — 468 с.

36.Проектирование информационных систем с использованием CASE-технологий: Учеб. пособие / Санкт-Петербургский гос. ун-т вод-ных коммуникаций. — СПб.: СПГУВК, 2009. — 172 с.

37.Раскин Л. Г. Анализ сложных систем и элементы теории управления. — М.: Советское радио, 1976.

38.Советов Б. Я., Яковлев С. А. Моделирование систем: Учеб. для вузов. — М.: Высш. шк., 2001. — 343 с.

39.ТахаХ. Введение в исследование операций: В 2-х книгах / Пер. с англ. — М.: Мир, 1985.

40.Теория выбора и принятия решений. Учеб. пособие. Макаров И. М. и др. — М.: Наука, 1982. — 328 с.

41.Теория прогнозирования и принятия решений. Учеб. пособие / Под ред. С. 42.А. Саркисяна. — М.: Высшая школа, 1977. — 351 с.

43.Фатхутдинов Р. А. Стратегический маркетинг. — М.: 2000. — 640 с.

44.Фаулер М. UML в кратком изложении. Применение стандартного языка объектного моделирования. — М.: Мир, 1999.

45.АА.Хакеп Г. Синергетика. Иерархия неустойчивостей в самоорганизующихся системах и устройствах. — М.: Мир, 1985.

46.. Черняк Ю. И. Системный анализ в управлении экономикой. — М.: Экономика, 1975.

47.Шелобаев С. И. Математические методы и модели в экономике, финансах, бизнесе: Учеб. пособие для вузов. — М.: ЮНИТИ-ДАНА, 2000. — 367 с.

Допоміжна

1.Экономико-математические методы и прикладные модели / — Под ред. Федосеева В. В. — М.: ЮНИТИ, 2002. —391 с.

2.Экспертные системы: состояние и перспективы: Сб. науч. тр. / АН СССР; Институт проблем передачи информации / Д. А. Поспелов (ред.). —М.: Наука, 1989.—152с.

3. Янг С. Системное управление организацией. — М.: Сов. радио, 1972.

4Шарапов О.Д.,Дербенцев В.Д., Семенов Д.Е. – Системний аналіз:Учебно-методическое пособие-К.:КНЕУ,2003.154с.

5.Соломянюк Н.М. Економічна безпека підприємства та критерії її оцінки / Н.М. Соломянюк // Харчова промисловість: Науковий журнал. — 2008. — № 7. — с. 175–177.

4. Форма підсумкового контролю успішності навчання.

Підсумковий контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання з опанування навчальної дисципліни в межах освітньо-

кваліфікаційного рівня «магістр» у вигляді заліку в 1 семестрі для слухачів денної форми навчання і в 2 семестрі для слухачів заочної форми навчання 1 року навчання.

Загальна підсумкова оцінка з навчальної дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою і складається з суми балів, отриманих слухачем за результатами поточного і підсумкового (при необхідності) контролю. Завдання поточного контролю оцінюються в діапазоні від 0 до 20 балів практичних занять.

Поточний контроль теоретичного засвоєння матеріалу та оволодіння практичними навичками здійснюється на практичних заняттях у формі контролю роботи в малих групах (захист групової роботи).

Підсумковий контроль здійснюється у формі письмового тестування слухачів шляхом відповіді на визначені питання протягом 60 хвилин. Оцінювання здійснюється за 100-бальною системою відповідно до числа правильних відповідей.

Узагальнені результати поточного і підсумкового контролю вносяться до залікової відомості за шкалою оцінювання ECTS і національною шкалою.

5. Засоби діагностики успішності навчання

В організації навчального процесу з опанування навчальної дисципліни застосовується поточний та підсумковий контроль.

Засоби тестового контролю застосовуються при проведенні підсумкового контролю при отриманні заліку.